

RAPORTUL COMISIEI DE SELECȚIE, EVALUARE ȘI ACORDARE A FINANȚĂRILOR PENTRU OFERTE CULTURALE (proiecte/programe/acțiuni culturale inițiate și desfășurate de organizații neguvernamentale și operatori culturali constituiți ca persoane fizice autorizate)

Sesiunea 11-12 noiembrie 2023

I. Componența comisiei

Comisia de selecție, evaluare și acordare a finanțării pentru programe/proiecte/acțiuni culturale inițiate și desfășurate de organizații neguvernamentale și operatori culturali constituiți ca persoane fizice autorizate aprobată prin Hotărârea Colegiului Director nr. 1027/29.08.2023, a fost formată din:

1. Vera Marin
2. Sorina Jecza
3. Alexandra Ștef
4. Rudolf Gräf
5. Gheorghe Bratu

II. Președintele comisiei

Potrivit prevederilor art. 16, alin. (2) din Normele metodologice privind finanțarea de oferte culturale și proiecte editoriale din timbrul arhitecturii, aprobate prin Hotărârea Consiliului Național nr. 142 din 31.01.2022, membrii comisiei au procedat la alegerea președintelui, dintre membrii comisiei, prin vot deschis. În urma propunerilor membrilor comisiei și a votului, arh. Vera Marin a fost aleasă Președintă a comisiei.

III. Suma scoasă la finanțare

Pentru proiectele programe/proiecte/acțiuni culturale inițiate și desfășurate de organizații neguvernamentale și operatori culturali constituiți ca persoane fizice autorizate – sesiunea noiembrie 2023, suma aprobată prin Hotărârea Colegiului Director nr. 1027/29.08.2023 este de 1.400.000 lei.

IV. Numărul proiectelor depuse

În secțiunea programe/proiecte/acțiuni culturale inițiate și desfășurate de organizații neguvernamentale și operatori culturali constituiți ca persoane fizice autorizate, numărul proiectelor depuse este de 18.

V. Considerații generale privitoare la proiectele înscrise în concurs

Proiectele propuse pentru finanțare au avut teme variate precum și o diversitate de metode de acțiune culturală, dintre care enumerăm:

- informații și analize oferite prin intermediul unor interviuri înregistrate ca podcast atât pentru și despre educația de arhitectură (*Artificial Intelligence in architecture. What's*

next? The toolbox), cât și pentru publicul larg, pe canale cu un număr ridicat de utilizatori (*Cine ascultă o casă? ediția a III-a*),

- asigurarea vizibilității unor materiale deja realizate care sunt acum prezentate în programe sau colecții cu mai multe episoade, în expoziții retrospective (ediții anterioare ale Asociației The Challenge Academy) sau adăugarea unor formate nu doar ca materiale audio, ci și vodcast (*Cine ascultă o casă? ediția a III-a*),
- educație despre patrimoniu și identitate locală pentru copii și tineri din anumite zone în parteneriat cu actori locali și prin realizarea unor suporturi de învățare adaptate contextului respectiv vârstelor elevilor (Caravana de Patrimoniu - la Viscri, Câmpulung, Mihăileni, Olari, Pogoji), dar și educație pentru liceeni despre diverse profesii legate de mediul construit (nu doar arhitectură) cu metode de învățare bazate pe materiale didactice oferite prin apel deschis pentru selecția a 5 licee din România (*Kitul de arhitectură pentru liceeni*),
- completarea formării profesionale și oportunități de dialog prin ateliere în care colaborări multi / interdisciplinare sunt inițiate fie pentru restaurare în intervențiile pentru patrimoniu (*Relația dintre arhitectură și componentele artistice, la monumente (2)*), fie pentru alcătuirea unor ghiduri de bune practici în intervențiile din marile ansambluri de locuințe colective (*Hipodrom Brăila - Ghid de bune practici*), fie pentru reabilitări ale patrimoniului în parteneriate cu comunitățile locale (*A week for monuments II*), etc.
- producție culturală cu mobilizarea unor curatori cu experiență, a unor artiști deja recunoscuți și pe baza unor cercetări prealabile realizate deja (*Urban Echoes, Silent Star, Marea neagră - arhitectura conflictului*) sau un demers aflat la început de drum prin care un festival de muzică se corelează cu o serie de rezidențe artistice (*Borcea Art Residence*).
- documentarea unor zone/case/peisaje industriale și respectiv acțiuni de asigurare a vizibilității acelor locuri (*Manufactura de memorie Grant, Seara caselor deschise, Saligny-dincolo de pod, Gorj - peisaje din antropocen*).

Faptul că Festivalul de film documentar UrbanEye aflat la a 10-a ediție în acest an, nu este ușor de încadrat în categoriile de mai sus, precum și faptul că a obținut punctaj maxim în evaluare pentru propunerea de proiect privind ediția de anul viitor (urban Eye 2024), sunt argumente sperăm convingătoare pentru ca acest proiect să devină proiect prioritar și să nu mai participe în concurs pentru următoarele ediții.

Trebuie de asemenea, menționat faptul că majoritatea celor care au aplicat au beneficiat și în trecut de finanțări ale OAR din timbrul de arhitectură, iar proiectele derulate anterior au contribuit la credibilitatea echipelor pentru că au condus la rezultate vizibile și relevante, care au contat în evaluare la criteriul aferent (C3 - performanța și credibilitatea solicitanților).

Comisia a apreciat faptul că, și la această ediție, au fost propuneri de la asociații care nu au mai aplicat în trecut (Asociația Pământeni, Asociația Cosmos în Logos, Asociația Youth Vision for Society care a participat cu 2 propuneri) mai ales pentru că sunt echipe care vor să lucreze în regiuni din România unde este mare nevoie de implicarea profesioniștilor mediului construit și a organizațiilor non-guvernamentale care să faciliteze accesul publicului la teme legate de valorile mediului construit de ieri și de azi. O recomandare pentru organizațiile care nu au avut punctajul necesar pentru finanțare la această ediție este să caute persoane cu experiență în derularea de proiecte culturale din taxa de timbru de

arhitectură pentru ca obiectivele acestui program de finanțare să fie mai bine înțelese pentru a obține un punctaj mai mare pentru criteriile de coerență a propunerii și respectiv de impact (relevanța pentru mediul căruia se adresează).

Deasemenea, din analiza CV-urilor și a prezentărilor de proiecte puse la dispoziția Comisiei, reiese faptul că organizații care au mai derulat proiecte în acest program au adus acum membri noi în echipe, astfel încât persoane cu experiență atât pe dezvoltare de conținut, cât și pe coordonare vor lucra împreună cu persoane care sunt la început de drum în astfel de proiecte culturale.

VI. Considerații generale privind notarea

Conform metodologiei de jurizare adoptate, proiectele culturale au fost evaluate de fiecare dintre membrii juriului pe baza a patru criterii (1. calitatea și coerența propunerii – 40%; 2. relevanța proiectului pentru mediul căruia i se adresează – 20%; 3. performanța și credibilitatea solicitanților – 20%; 4. corectitudinea și adecvarea bugetului la scopuri – 20%) cu note de la 0 la 10. Punctajul final obținut de fiecare proiect a fost calculat pe baza unui algoritm, în funcție de ponderea respectivului criteriu de evaluare.

Punctajul minim pentru finanțarea unui proiect cultural este stabilit la 7,50.

VII. Precizări privind desfășurarea jurizării

Alocarea sumei de 1.400.000 lei pentru sesiunea curentă a permis finanțarea a 13 din cele 18 proiecte depuse. Nu a fost nici o propunere respinsă pentru punctaj sub baremul de 7,50.

Într-un context de incertitudine privind costurile pentru materiale și nivelul la care onorariile și retribuțiile estimate în bugetele proiectelor ar trebui să acopere efortul și priceperea echipei și a invitaților, juriul a apreciat că bugetele au fost în general bine argumentate.

Propunerea de a reduce bugetul unui singur proiect este argumentată de raportul între numărul de beneficiari și costurile de producție pentru materialele educaționale din respectivul proiect - drept pentru care juriul a cerut reducerea bugetului de producție mai ales că nu presupune reducerea numărului de beneficiari, ci doar o ambiție mai redusă de continuitate în viitor (după finalizarea proiectului) cu materiale educaționale produse în derularea acestui proiect (*KIT ȘI CARAVANĂ DE PATRIMONIU - case și comunități care conlucrează*).

VII. Rezultate

Conform metodologiei de jurizare, proiectele înscrise au fost evaluate de fiecare membru al Comisiei cu note cuprinse între 0 și 10, nota fiind media ponderată a celor patru criterii descrise la punctul VI. *Considerații generale privind notarea*.

Clasamentul proiectelor a urmărit ordinea descrescătoare a notelor obținute, fiind propuse spre finanțare integrală 12 proiecte și spre finanțare parțială 1 proiect (în proporție de 97%).

Dintre proiectele finanțate integral, nota cea mai mare, 10,00, a fost obținută de proiectul *Festivalul de Film UrbanEye 2024*, inițiat de Asociația Arta în dialog.

Proiectul care a primit finanțare parțială: *KIT ȘI CARAVANĂ DE PATRIMONIU - case și comunități care conlucrează*, al Fundației Pro Patrimonio are o medie de 9,68 fiind situat al doilea în clasament.

Ultima medie de proiect finanțabil a fost 8,62, obținută de proiectul *Anghel Saligny - Dincolo de pod*, al Asociației Youth Vision for Society.

Întregul fond alocat acestui program prin timbrul de arhitectură a fost pus la dispoziția solicitanților.

Observații generale:

Și la această sesiune de selecție, evaluare și finanțare, operatorii culturali s-au străduit să identifice obiective și modalități de acțiune astfel încât propunerea să fie convingătoare. Comisia dorește însă să semnaleze că, la majoritatea propunerilor, descrierea nu este suficient de clar legată de analiza contextului și a rezultatelor unor proiecte anterioare pe aceeași temă (în măsura în care ele există). Această analiză este esențială pentru a dovedi atât calitatea și coerența propunerii cât și relevanța acesteia pentru grupurile cărora li se adresează.

Uneori sunt prea puține argumentele privind metodele alese pentru a obține rezultatele dorite sau de ce sunt acele rezultate cele mai de dorit. Dacă, în cazul unor asociații cu experiență, este deja dovedit că acele metode funcționează (de multe ori, metodele fiind introduse în România, prin proiecte anterioare, chiar de acele organizații), pentru cei aflați la început de drum, Comisia dorește să recomande atât operatorilor culturali cât și conducerii OAR să colaboreze pentru crearea unui mecanism de sprijin reciproc în obiectivul comun de a folosi resursele aferente acestui program de finanțare într-un mod echitabil și eficace.

Această recomandare merge dincolo de considerentele de eficiență (raport costuri/beneficii) care au fost și vor fi mereu importante și sunt deja incluse în proceduri și în criteriile de evaluare. Este o recomandare făcută în spiritul îmbunătățirii procedurilor de concurs. Într-o perioadă de incertitudine, în care resursele pe care societatea reușește să le ofere organizațiilor non-guvernamentale sunt din ce în ce mai reduse, acest program este cu atât mai important atât pentru profesioniștii mediului construit cât și pentru aliații și colaboratorii acestora. Regulile de funcționare ale acestui program merită deci o analiză mai atentă pentru ca edițiile viitoare să ajute societatea civilă nu doar prin resursele financiare alocate, ci și prin mecanismul de înscriere la concurs.

PROIECTE CARE PRIMESC FINANȚARE INTEGRALĂ (12):

1. Proiect nr. 2023-024, *Festivalul de Film UrbanEye 2024*

Inițiator: Asociația Arta in dialog

Buget solicitat și aprobat: 130.000 lei
Punctaj final: 10,00

Festivalul are public nu doar în București, ci și în Cluj, și face și selecția proiectelor binevenit și așteptat de la o ediție la alta. Destinat filmelor din zona imaginii urbane și arhitecturale, cu o selecție anuală echilibrată și de valoare, proiectii urmate de mici dezbateri, se adresează nu numai arhitecților (studenți sau deja profesioniști) cât și publicului nespecializat.

În plus, filmele promovează modele de bună practică și proiecte vizionare cu privire la mediul construit, în relație cu cele mai mari urgențe ale momentului - sociale, de mediu etc.

2. Proiect nr. 2023-007, *Cine ascultă o casă? ediția a III-a*

Inițiator: Asociația Human Made Art
Buget solicitat și aprobat: 89.995 lei
Punctaj final: 9,58

În edițiile anterioare, pe lângă rezultatele relevante și calitativ și cantitativ, echipa acestui proiect a reușit să definească metode noi de lucru iar trecerea din audio în format video este un pas important pentru acest program de podcast care și-a dovedit deja însemnătatea. Este foarte importantă corelarea pe care propunerea pentru 2024 o face între produsele proiectului și educația de arhitectură, iar aceste materiale multimedia nu vor ajunge doar la studenții Universității de Arhitectură și Urbanism Ion Mincu. Deasemenea, conferința propusă a fost apreciată ca făcând o legătură binevenită între ceea ce se întâmplă în online și respectiv organizarea unui eveniment în mediul academic, cu invitați și vorbitori din mai multe categorii de actori.

3. Proiect nr. 2023-042, *Urban Echoes*

Inițiator: Asociația FABER
Buget solicitat și aprobat: 281.200
Punctaj final: 9,53

Comisia a dezbătut intensiv dacă și cum obiectivul ambițios de a înțelege practica producției industriale din zona metropolitană Timișoara poate fi interpretată artistic și care este relevanța acestui demers de cercetare și analiză artistică pentru cultura construirii, pentru arhitectură și mediul construit. Bazat pe experiența anterioară a programului *Bright Cityscapes*, în a cărui continuitate propunerea se situează, și pe experiența echipei propuse, comisia consideră că deschiderea profesiei către marile industrii globale printr-un proces multidiscplinar de tip analitic-artistic, poate aduce beneficii multiple profesiei și societății. Demersul se situează într-o lungă tradiție a apropierei dintre producția de bunuri de consum și cea de arhitectură, începută la mijlocul secolului XIX. Recuperarea acestei apropieri prin proiectul propus induce o relevanță mult dincolo de contextul economiei regiunii Banat și mai degrabă racordată la dimensiunea globală a fluxurilor de idei și bunuri, prin care la scara orașului putem să înțelegem de ce suntem cine suntem. Timișoara servește ca un studiu de caz, dar metoda are potențialul de a oferi un sistem replicabil de analiză și vizualizare a substratului de idei și produse care descrie locurile în care trăim.

4. Proiect nr. 2023-016, *Artificial Intelligence in architecture. What's next? The toolbox*

Inițiator: Asociația The Challenge Academy

Buget solicitat și aprobat: 64.450

Punctaj final: 9,52

Ca și în cazul altor proiecte depuse în această sesiune, juriul a salutat implicarea participanților în programe de învățământ alternativ, cu atât+ mai mult cu cât temele alese sunt de actualitate și de interes. Succesul edițiilor anterioare ale programului conferă credibilitate proiectului de față, însă a fost apreciată și coerența, realismul, cumpătarea și determinarea organizatorilor de a propune completări, o temă nouă de mare interes pentru sectorul creativ în ansamblu (inteligenta artificială), precum și ideea de a completa metodele de comunicare (expoziție, revistă, podcast).

Juriul ar fi vrut să aibă o descriere mai clară a planului de realizare a podcastului amintit în ultima parte a aplicației și își exprimă speranța că rezultatul va oferi o perspectivă complementară celorlalte podcasturi de profil, în spiritul originalității și creativității de care au dat dovada organizatorii ATCA și până acum.

5. Proiect nr. 2023-081, *Hipodrom Brăila - Ghid de bune practici*

Inițiator: Fundația DALA

Buget solicitat și aprobat: 74.920

Punctaj final: 9,36

O continuare a proiectului de explorare a istoriei și evoluției în timp a cartierului Hipodrom, remarcabil prin arhitectură, densitatea redusă a construcțiilor și abundența vegetației dintre blocuri. Se consideră un exemplu de locuire colectivă cu aspecte valoroase pentru practica contemporană și dezideratul planificării urbane durabile.

Juriul apreciază faptul că demersul de procesare a documentării pentru elaborarea unui ghid de bune practici destinat administrației publice este dublat de un format sumarizat, de ziar, pentru locuitori, care va fi disponibil și digital, pe site-ul proiectului.

Aduce un plus evaluării proiectului faptul că ghidul-instrument construiește pe un dialog deja deschis cu autoritățile locale în vederea reabilitării punctelor CET și cu comunitatea cartierului, care a apreciat activitățile anterioare.

6. Proiect nr. 2023-046, *Gorj-peisaje din antropocen*

Inițiator: asociația plusminus

Buget solicitat și aprobat: 49.050

Punctaj final: 9,22

Proiectul completează și prezintă documentarea fotografică a unui peisaj vizat de transformare, zona de sud a județului Gorj, dominat de industria minieră, contribuind la o discuție mai largă despre recuperarea siturilor industriale în perspectiva tranziției verzi. Proiectul include reprezentarea vocilor locale, pentru care tranziția va presupune și o adaptare identitară.

Juriul salută parteneriatele în vederea expunerii materialelor foto - video produse, dezbaterilor pe tema transformărilor documentate și perspectivelor de reconversie a structurilor industriale, organizate la Târgu Jiu și la București. Cadrul de discuție multidisciplinar – cu perspective profesionale din peisagism, arhitectură specializată pe shrinking cities și peisaje culturale, fotografie documentară și economie – este apreciat și încurajat ca o punte de dialog între privirea asupra peisajului și perspectivele de viitor pentru comunitățile locale care trăiesc aceste transformări.

7. Proiect nr. 2023-093, *A week for Monuments II*

Inițiator: Prin Banat

Buget solicitat și aprobat: 114.649

Punctaj final: 9,14

Juriul apreciază proiectul propus drept un demers solid, care activează patrimoniul printr-o abordare holistică, interdisciplinară, pentru a deveni o resursă activă în strategii de dezvoltare durabilă. Juriul evidențiază faptul că acest tip de abordare poate contribui la soluționarea unor problematici în varii direcții – de la protecția mediului, la educație, sănătate, regenerare economică, turism și alte domenii prioritare, contribuind la elaborarea unor strategii de dezvoltare macro și micro.

Juriul apreciază modul în care proiectul propune activarea, printr-un demers interdisciplinar, a bisericii din Babșa, restaurată anterior prin acțiunea Ambulanței pentru monumente cu ajutorul comunității precum și modul în care Asociația Prin Banat a valorificat, în ultimii ani, potențialul său de creștere (echipa coordonatoare din prezent este formată din foștii voluntari sau oamenii care au activat anii anteriori pe poziții inferioare de management).

Echipea este convingătoare și rezultatele au relevanță pentru public. Pentru atingerea obiectivelor finale ale proiectului, se recomandă o explicitare a relației tematice dintre cele trei elemente de activare - workshop, expoziție, simpozion. De asemenea, în buget este neclar ce linii bugetare vor folosi finanțarea de la OAR și care sunt acoperite din alte finanțări.

8. Proiect nr. 2023-083, *Manufactura de memorie Grant*

Inițiator: Asociația Studio Zona

Buget solicitat și aprobat: 39.900

Punctaj final: 9,12

Comisia apreciază demersul de cercetare și documentare multidisciplinară care stă la baza proiectului de memorializare activă a parcelării Grant. Vizează informarea locuitorilor cartierului asupra importanței sale istorice, arhitecturale și sociale, în contextul unei posibile transformări a Manufacturii de Tutun Belvedere.

Pe lângă acțiunile și bunurile culturale pe care le va genera, proiectul își propune coagularea locuitorilor într-un grup de inițiativă civică ca actor urban care poate organiza dezbateri cu

privire la viitorul cartierului. A fost apreciată perspectiva de continuitate – turul ghidat gândit ca pilot pentru evenimente anuale tip “ziua cartierului”.

Proiectele anterioare în parcelări istorice, care au rezultat în astfel de grupuri de inițiativă civică, adaugă credibilitate demersului asociației de a construi un dialog între mediul profesional, locuitorii orașului și administrația sectorului.

Comisia consideră că bugetul este oarecum subdimensionat în privința realizării scurmetrajului, dar salută motivația care probabil că a contribuit la eficiența economică.

9. Proiect nr. 2023-097, *TRANS.FORT 2.0 / Conversie și reutilizare adaptivă Biserica Fortificata Apold*

Inițiator: Asociația CasApold

Buget solicitat și aprobat: 73.878

Punctaj final: 8,92

TRANS.FORT 2.0 este un proiect care continuă un demers valoros pentru zonă și care propune o corelare a istoriei la viziunea prezentă, prin includerea artei contemporane în ecuația proiectului. Juriul apreciază claritatea proiectului, buna circumscrisere a temei, formularea precisă a scopurilor și obiectivelor sale, metodologia bine corelată cu scopurile propuse. Este remarcată, de asemenea, corelarea datelor de arhitectură cu cele legate de vegetația specifică locului și cu aspectele artistice implicate care nu neglijează caracterul multifacțat al obiectului luat spre analiză, în vederea prioritizării intervențiilor necesare. Continuarea conversiei spațiilor istorice, în spații adaptate prezentării proiectelor de artă contemporană, infuzia pe care arta o produce în conversa și reutilizarea adaptivă a spațiului au fost remarcate de juriu și notate ca atare.

Este remarcată conectarea cu factorii implicați și responsabili (Primăria localității, asociațiile cu preocupări conexe). Bugetul este considerat rezonabil.

10. Proiect nr. 2023-103, *Cartierul Militari: de la platformă industrială la platformă online*

Inițiator: Asociația Politeia

Buget solicitat și aprobat: 77.652

Punctaj final: 8,88

Platforma online răspunde la nevoia de a centraliza și populariza resurse despre istoria socială și identitatea culturală a cartierului, ca o bază pentru a pune în valoare patrimoniul material și imaterial al cartierului Militari. În sensul comunicării acestora, proiectul include o expoziție itinerantă în diverse spații, printre care și Teatrul Masca, partener în proiect.

Juriul salută acest parteneriat, multidisciplinaritatea echipei de cercetare și intenția proiectului de a stimula un sentiment de apartenență locală în rândul locuitorilor.

Pentru îndeplinirea premisei – răspândirea cunoașterii identității cartierului ca motor de activare culturală, încurajând expresii artistice care valorizează patrimoniul cartierului – juriul consideră că în continuarea proiectului este cheie popularizarea acestor resurse și răspunsuri la întrebarea cum pot ele ajunge la un public mai larg.

11. Proiect nr. 2023-039, *Relația dintre arhitectură și componentele artistice, la monumente (2)*

Inițiator: Art Conservation Support

Buget solicitat și aprobat: 78.610

Punctaj final: 8,76

Juriul a apreciat demersul continuat al ACS în privința stimulării dialogului interdisciplinar din ariile mai puțin popularizate ale restaurării și patrimoniului în general. Deși publicul țintă al unui astfel de program este mai degrabă restrâns, impactul lui poate fi major pe termen mediu și lung, cu atât mai mult cu cât devine recurent. Stimularea colaborării, popularizarea bunelor practici și consolidarea legăturii dintre teorie și practică, atât de necesare într-o țară ale cărei monumente au nevoie mai adesea de salvare decât de întreținere, sunt o continuare foarte bine venită a programelor din învățământul de specialitate.

Juriul a apreciat și accesibilitatea pe care formatul (parțial) online al programului o oferă, însă și-a manifestat regretul că materialele rezultate astfel nu vor fi disponibile în întregime publicului larg, deși înregistrarea și publicarea conferințelor susținute în acest fel, spre exemplu, n-ar presupune costuri suplimentare semnificative.

12. Proiect nr. 2023-065, *Anghel Saligny - Dincolo de pod*

Inițiator: Asociația Youth Vision for Society

Buget solicitat și aprobat: 100.450

Punctaj final: 8,62

Proiectul aduce în atenție activitatea lui Anghel Saligny dincolo de opera care l-a consacrat. Pentru spațiul mai larg Dobrogean această revizuire a operei sale într-un cadru de prezentare nou, cu mijloace ușor accesibile pentru publicul larg este relevantă nu în ultimul rând și datorită faptului că ea a lipsit până acum. Comisia consideră că proiectul are potențialul de a atinge obiectivele setate, relevante din perspectiva culturii construite și în mod direct din perspectiva nevoii de consolidare a auto-identificării comunităților locale cu patrimoniul construit găzduit de ele, dacă vrem ca acesta să fie cu adevărat protejat în viitor. Proiecte similare finanțate prin timbrul de arhitectură în anii trecuți (*Tur de arhitectură*, Timișoara) au avut un mare succes prin deschiderea și vizibilitatea adusă profesiei și patrimoniului către un public larg, proiectul propus fiind verosimil prezentat și având potențialul de a repeta acest succes.

PROIECTE CARE PRIMESC FINANȚARE PARȚIALĂ (1):

97% din bugetul solicitat

13. Proiect nr. 2023-036, *KIT ȘI CARAVANĂ DE PATRIMONIU - case și comunități care conlucrează*

Inițiator: Fundația Pro Patrimoniu

Buget solicitat: 231.700 Buget aprobat: 225.246

Punctaj final: 9,68

Proiectul propus este structurat coerent și se bazează în implementare pe o echipă cu multă experiență și o rețea solidă de parteneri relevanți. Conceptul asigură din start opțiuni multiple de continuare a activităților, nefiind dependent de nici unul din parteneri în mod singular, bazându-se la rândul său pe inițiative anterioare de succes pe care le consolidează și de care profită.

Comisia a apreciat abordarea sistematică și credibil prezentată care are ca scop crearea atașamentului față de patrimoniu și în același timp consolidarea comunității prin raportare la valorile comune pe care patrimoniul găzduit le reprezintă. Proiectul este excepțional de relevant pentru cultura construirii din România și se adresează unor grupuri țintă care nu fac în mod implicit parte din activitatea Ordinului Arhitecților, respectiv a practicii de arhitectură, ceea ce îl face să contribuie la un dialog social care are șansa de a pune patrimoniul construit în zonele centrale ale auto identificării unor comunități din zone de proximitate a acestuia.

Alcătuirea bugetului unui proiect cu un număr mare de beneficiari și cu cinci locuri diferite unde caravana va organiza activități complexe nu este un demers ușor. Cu toate acestea, Comisia ar fi putut să urmărească mai bine logica alocării de resurse financiare dacă ar fi fost oferite mai multe detalii despre modul în care sunt alcătuite acele pachete care se contractează (servicii training caravană, servicii coordonare activități pe sit, pachet organizare caravană în 5 locații, pachet pregătire și organizare tabără de 2 zile, etc.).

Deși ideea de continuitate cu un număr suplimentar de kit-uri pentru activități de derulat după încheierea proiectului este o idee valoroasă (buget cerut pentru 200 kit-uri la un număr de 125 de participanți), Comisia a considerat că lipsa de detalieri a acestor cheltuieli atât pentru KIT cât și pentru celelalte costuri la secțiunea 4.4. (care însumează 117.000 lei în bugetul propus) permite presupunerea că se pot ajusta costurile și cu o reducere de buget cu suma de 6454 lei pentru secțiunea 4.4. Aceste ajustări între liniile de buget de la secțiunea 4.4. rămân la decizia echipei de implementare.

PROIECTE CARE NU PRIMESC FINANȚARE (5):

14. Proiect nr. 2023-074, *Marea Neagră. Arhitectura conflictului*

Inițiator: Asociația Centrul de Fotografie Documentară

Buget solicitat: 55.000

Punctaj final: 8,46

Pentru juriu, valoarea Asociației Centrul de Fotografie este indubitabilă, fapt pe care îl reflectă recunoașterea credibilității echipei de proiect - și punctajul acordat în consecință. Juriul consideră totuși că amplul proiect - al cărui material a fost elaborat pe parcursul mai multor ani și care-și găsește în acest an doar momentul oportun de prezentare, legat de conjuncturi specifice -, este mai degrabă legat de importanța globală a conflictului, decât de o nevoie directă a expresiei arhitecturii. Proiectul, valoros în sine, nu se adecvează cerințelor directe exprimate de scopul finanțării – aceea de a fi un răspuns la nevoile breslei arhitecților. Amploarea sa, văzută prin prisma conflictelor umane, capătă o dimensiune sociologică, antropologică, istorico-politică, dimensiune ce depășește miza proiectului de arhitectură vizat de finanțare.

Valoros în sine, prin extensiile culturale pe care le sugerează, proiectul se recomandă ca un produs ce poate fi susținut de alte entități, preocupate de reflectarea artistică a conflictelor pe care umanitatea le traversează.

Relevanța acestuia pentru contextul arhitecturii nu îl califică pentru acordarea finanțării din partea Ordinului Arhitecților.

15. Proiect nr. 2023-080, *Kitul de Arhitectură pentru Liceeni*

Inițiator: Asociația eematico

Buget solicitat: 83.955

Punctaj final: 8,08

Juriul a pornit de la premisa că proiectele de până acum, finanțate prin Timbrul de arhitectură, sunt foarte bune, doar că acestea erau bazate pe învățarea experiențială, bazată pe joacă, ca proces fundamental de învățare, precum și prin construcție, cu ajutorul materialelor didactice construite în acest scop.

Or schimbarea publicului țintă - de la copii de școală primară, respectiv gimnaziu, la liceeni - ar fi trebuit să aducă schimbări semnificative în construirea proiectului, în strategiile de abordare, reflectate în metodologiile adecvate, precum și în buget - or acest lucru nu s-a întâmplat. Deși există psihologi în echipă și o experiență semnificativă a tuturor membrilor, acest aspect nu este relevant în construcția proiectului, iar bugetul de adaptare a kitului o dovedește, având alocată o sumă foarte mică, de doar 750 ron.

În plus, comisia ar fi avut nevoie de o detaliere minimă a cursurilor propuse (de ex. *Arhitectul și comunitatea*).

Cu toate că au fost recunoscute elemente ce recomandă proiectul (credibilitatea echipei, relevanța pentru publicul cărui i se adresează), punctajul final nu a reușit să califice proiectul pentru finanțarea din partea Ordinului Arhitecților.

16. Proiect nr. 2023-075, *Seara caselor deschise*

Inițiator: Asociația Youth Vision for Society

Buget solicitat: 98.600

Punctaj final: 7,94

Comisia de jurizare a apreciat potențialul de activare socială a proiectului, precum și capacitatea unei astfel de întreprinderi de a aduce în lumină fondul construit valoros, într-un oraș al căror obiecte de arhitectură cu valoare istorică sunt adesea brutalizate sau împinse în derizoriu. Cu toate acestea, analiza proiectului a condus la concluzia că echipa din spatele lui are nevoie de mai mult timp sau resurse pentru a pregăti un astfel de demers. Atât selecția imobilelor care ar participa la un astfel de program cât și aspectele organizatorice necuprinse în actualul plan, precum obținerea acordurilor de la proprietari (adesea greu de accesat), pregătirea spațiilor din punct de vedere al siguranței și autorizarea lor (unde și dacă e cazul) sau obținerea de acorduri diverse de la vecini și nu numai, cer un efort greu de bugetat fără o experiență apriori.

Juriul și-a exprimat speranța că expertiza căpătată de alți specialiști în proiecte similare (precum CALUP sau -la alta scara-RDW & “seara birourilor de arhitectură”) va fi accesată în viitor, iar problemele specifice acestui tip de activitate vor putea fi preîntâmpinate, bugetate și incluse într-o viitoare nouă cerere de finanțare.

17. Proiect nr. 2023-043, *BAR - Borcea Art Residence*

Inițiator: Asociația Pamanteni

Buget solicitat: 300.845

Punctaj final: 7,92

Inițiative de acest fel, la limita dintre socio-politic și inter-cultural, sunt bine venite și trebuie încurajate sub orice formă, cu atât mai mult cu cât iau naștere sau se desfășoară în zone defavorizate cultural. Proiectul vine cu o propunere originală și cu un potențial imens, însă juriul a concluzionat că, din păcate, raportul cost-beneficiu este în defavoarea lui. Bugetul, deși nu a fost în mod necesar supraapreciat, este mare în raport cu bunurile culturale rezultate, iar impactul proiectului, măsurat prin vizibilitate și accesibilitate, discutabil.

Planificarea ar fi fost mai convingătoare dacă ar fi intrat mai mult în detaliu (câte workshop-uri și obiecte de artă sau arhitectură, unde și de ce?), iar partea financiară a părut pe alocuri nerealistă sau insuficient defalcată (costul materialelor pentru instalații, spre exemplu). Toate acestea au potențialul de a duce la cheltuieli neprevăzute, întâzieri sau blocaje care sunt, la scara actualei propuneri, riscante. Juriul și-ar fi dorit să vadă o versiune pilot mai redusă a unui astfel de demers și are convingerea că l-ar fi susținut cu mai multă încredere.

Deasemenea, juriul atrage atenția că parteneriatele sunt importante; atât pentru vizibilitatea decursă din colaborare, cât și datorită legitimității pe care asocierea de imagine cu un brand important o poate conferi. Când aceste parteneriate se sprijină, însă, doar pe înțelegeri verbale sau presupuneri bazate pe experiențe anterioare, valoarea lor rămâne în stadiul de potențial și este, prin urmare, greu de luat în considerare.

18. Proiect nr. 2023-045, *SILENT STAR: expoziție și program public*

Inițiator: ASOCIAȚIA COSMOS IN LOGOS

Buget solicitat: 121500

Punctaj final: 7,64

Juriul a considerat că, deși parte din caleidoscopul conceptual propus de proiect, domeniul arhitecturii e prezent doar marginal sau cel mult conjunctural în acest caz.

Deasemenea, proiectul pare că și-ar propune un impact *in situ* mai degrabă mic, adresându-se unui public relativ restrâns cu fiecare dintre evenimentele din calendar, deși potențialul local este imens. În paralel, își propune să realizeze “o campanie virală pe social media”, menită probabil să extindă această audiență, fără a preciza însă cum ar urma să o facă sau cu ce scop, altul decât pentru popularizarea unui șir de evenimente cu participare limitată. (Strategiile de viralizare sunt, de altfel, un subiect controversat. În ciuda cercetărilor din zona de psihologie a cumpărătorului -Johan Berger spre exemplu-, consensul actual este că nu există o rețetă pentru așa ceva).

De la pasul inițial al cercetării și până la lista generoasă de livrabile culturale, proiectul se axează pe ceea ce pare un dialog artistic moderat de experiența comună sovietică, sub imperiul fascinațiilor specifice, printre care și cosmosul. Cu greu putem identifica în acest demers, însă, o portavoce pentru profesia de arhitect, o cărămidă pentru viitorul sau trecutul ei, sau o alta întreprindere care să justifice susținerea financiară a OAR.

Cu toate acestea, juriul și-a exprimat speranța că, aplicând la axe de finanțare mai încăpătoare, proiectul va găsi resursele necesare și că-l va putea vedea înfăptuit, coerența și ambițiile lui fiind remarcabile.

Vera Marin,

Președinte Comisie evaluare proiecte/programe/acțiuni culturale inițiate și desfășurate de organizații neguvernamentale și operatori culturali constituiți ca persoane fizice autorizate, noiembrie 2023

